

FILIPENSES

Saludo

1 ¹Núa Pablo, Timoteo yáapicha, Jesucristo yàasu wenàiwicaca wía, íbaidéeyéica irípiná. Watànàacué pirí cuyàluta píacué Filipos iyacàlená mìnanáica, píacué Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, macáitacué pía yeebáidéeyéica itàacái, píacué nacái ancianonáica, diácononái nacái canánama. ²Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínápínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, namàacáanápínácué pìyaca matuíbanáiri iyú.

Oración de Pablo por los creyentes

³Nùaca Nucuèriná Dios iríwa cayábéeri macái imanùbaca nusutácaali ícha pirípinácué. ⁴Nusutáca Dios ícha pirípinácué, yá macái yàawiríata mamáalàacata nusutácué Dios ícha pirípiná canánama casímáiri iyú. ⁵Casímáicué nuwàwa pìwali piyúudàacáinácué núa nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali áibanái irí náalífacaténáwa iwàwa iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Piyúudàacatécué núa bàaluité idàbacatáisetacué péemiaca Jesucristo iináwaná ìwali àta siùca nacáide. ⁶Bàaluité peebáidacuéca Jesucristo itàacái, yáté Dios idàbacatécué imànica íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicuíse, yáté imàacacué pirí píiwitáise wàlisài pimànicaténácué cayábéeri. Càita nacái nùalífacawa báisiri iyú Dios imànipinácué yái íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicuíse mamáalàacata àta imáalàidacataléta ichùnìacuéca píiwitáise cayábéeri iyú néenialípiná Jesucristo yàanàapínácaali àniwa. ⁷Cayábéeriquéi nuínáidáanácawa càì pìwalicué casímáiri iyú cáininácáinácué nuicáca pía, Dios imànicáinácué pirí cayábéeri

nacái càide iyúwa imàníiná nulí cayábéeri siuca idècunitàacá nùyaca cháí presoíyéi ibànalìcu, càita nacái macái yàawiríata nubàlùacaalíwa náipunita nacái níái nacuèrinánáica nucàlidacaténá nalí nuináwanáwa nuebáidáaná Jesucristo itàacái, núsáidacaténá nacái báisírìcani yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. ⁸Dios yáaliacawa máini cáinináca nuicácuéca pía macáita Jesucristo imàcacáiná cáinináca nuicácuéca pía manuísíwata. ⁹Nusutácué Dios ícha pirípinácué iyúudàanápínácué pía cáininácaténá piicáyacacawa cachàiníwanái mamáalàacata, imàcáanápínácué nacái cáaliacáica pía manuísíwata píaliacaténácuéwa càinácaalí Dios iwàwáaná pimànica, píaliacaténácué piicáca cayábéeri báawéeri íchaná. ¹⁰Càita nusutácué Dios ícha pirípinácué píaliacaténácuéwa piicáca cayábéeri báawéeri íchaná, pimànicaténácué nacái cayábéeri cachàiníwanái mamáalàacata. Càicaalícué pimànica, yásí píalimácué pìyaca masaquèeri iyú, canácata yáaliméeripíná icháawàacuéca piináwaná ìwali Cristo yàanàapínácaalí àniwa. ¹¹Pimànicué cayábéeri manuísíwata Jesucristo ichàini iyú yéewacaténá áibanái wenàiwica náináidacawa cayába Dios ìwali, natàanícaténá nalíwáaca cayábéeri iyú Dios ìwali nacái.

Para mi la vida es Cristo

¹²Píacué nuénánáica, nadéca náucaca núa presoíyéi ibànalìculé báawacáiná naicáca yái nucàlidáanáca Jesucristo iináwaná ìwali. Quéwa nuwàwacué píaliacawa macáita yái nuchàbáanácawa iyúudàaca áibanái wenàiwica nacàlidacaténá yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. ¹³Iná yéewa macáita wenàiwica, nía nacái úwi iyéeyéica nacuèriná icapèe manuírì irìcuwa, càita nacái macáita áibanái wenàiwica iyéeyéica cháí yàcalé, náaliacawa nuináwaná ìwali presoca núa nuebáidacáiná Cristo itàacái. ¹⁴Nía nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica cháí yàcalé, batéwa macáita nachàiniadaca náiwitáisewa idécanáami naicáca núa presoíyéi ibànalìcu. Naicáciná nuideniaca nuuwichàanáwa matuíbanáiri iyú, íná cachànica náiwitáise manuísíwata cachàiníwanái. Càmita cáalu nacàlidaca Dios itàacái, néese náibàaca nawàwawa Wáiwacali iwéré iyúudàanápíná nía nacái.

¹⁵Báisíta abénaméeyéi nèewi nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali báawacáiná naicáca caináwanáca náicha núa. Nawàwaca namawèniadaca núa meedá. Quéwa áibanái nacàlidaca Cristo iináwaná

ìwali cayábèeri náiwitáise yáapichawa. ¹⁶Nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali cáininácáiná naicáca núa, náalíacáináwa Dios idéca imàacaca presoca núa nucàlidacaténá madécaná wenàiwica irí càinácaalí íimáaná yáí tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ¹⁷Quéwa níara báawéyéica iicáca núa nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali caináwanácaténá nuícha nía. Càmita báisí nawàwa nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali, néese nawàwa meedá càulenáca cachàiníwanái namànica nulíni presocáiná núa. ¹⁸Quéwa éwita nacàlidacáanáta Cristo iináwaná ìwali báawacáiná naicáca núa, càicáanáta càmita achúma nuwàwa ìwali. Néese casímáica nuwàwa, càide iyúwa casímáiná nuwàwa nacàlidacaalí Cristo iináwaná ìwali cáininácáiná naicáca núa.

¹⁹Yá mesúnamáita casímáica cachàiníwanái nuwàwa núalíacáináwa macáita yáí namànírira iyúudàanápíná numusúacawa cayába, pisutácáinácué Dios íicha nulípiná, Espíritu Santo nacái iyúudàaca núa, yáí Espíritu Jesucristo ibànuèrica yàacawéeridacaténá wía. ²⁰Núalíacáináwa báisíri iyú nuwàwalicuísewa Dios càmfínápíná ibáiniada núa ìwalíise yáí nuebáidáanáca itàacái nucùacaténá iyúudàaca nutàanáca nalí; néese núalíacawa iyúudàanápíná núa nutàanícaténá macàaluínináta nàacuésemi macáita. Manuíca nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali iyúudàanápíná núa càide iyúwa iyúudàaná núa càiripináta núsáidacaténá cayábèeri iyú cachàiníwanái máini cayábéericani, yáí Cristoca, cachàinírira nacái íiwitáise. Càipíná Dios iyúudàaca núsáidaca cáimiétacanéericani yáí Cristoca, idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu, càita nacái nuétácaalíwa. ²¹Nuwàwa núsáidaca cachàinírira íiwitáise yáí Cristoca, núacáiná nudéca numàacaca núawawa Cristo irí numànicaténá abéerita càide iyúwa iwàwáaná idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu; néese nanúacaalí núa Cristo ìwali nuebáidacáiná itàacái, yá cayába cachàini nulíni íichéi nùyáanáca cháí èeri irícu níacáiná madécaná yáwanái wenàiwica néemiápíná Cristo iináwaná ìwali nuétáaná ìwalíise, yá nacái nùyapínáca yáapicha chènuniré. ²²Quéwa núalíacawa núalimá nuíbaidaca mamáalàacata Cristo irípiná nuyamáacaalícawa cháí èeri irícu. Iná càmita núalíawa càirínácaalí nuwàwéeri náicha, yáí nucáuca cháí èeri irícuírira, càmicaalí nucáuca chènuníiséeri. ²³Máini càulenáca núalíacaténáwa càirínácaalí náicha nuwàwéeri numànica. Nuínáidacaalíwa abéerita nùwaliwa, yá nuwàwa nuétácawa yéewanápíná nùyaca Cristo yáapicha chènuniré cayábacáiná cachàinica nulíni nùyáanáca néeni íicha èeriquéi.

²⁴Quéwa, nuwàwalicaalícué pía, yá núalíacawa iwàwacutácué nùyaca píapicha cháí èeri irìcu, nuyúudàcaténácué pía. ²⁵Núalíacáináwa iwàwacutáanácué nuyúudàaca pía quiríta, íná yéewa nuebáidaca nuwàwalicúsewa nuyáanápinácué mamáalàacata píapicha cháí èeri irìcu nuchàiniadacaténácué píiwitáise peebáidacaténácué Jesucristo itàacái manuísíwata cachàiníwanái mamáalàacata, casímáiri iyú nacái. ²⁶Iná nùyapinácaalícué píapicha àniwa, yásí cáimiétaquéeri iyúpiná piicáca Cristo Jesús nùwalíisená, icùacáiná núa cayába.

²⁷Péemiácué abéeri wawàsi: Máinícué iwàwacutáca pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Cristo iyáanáté, yéewanápiná áibanái iwàwaca yéemiaca Cristo iináwaná ìwali. Càita nùacaalí nupáchiacuéca pía, càmicaalícué nacái nùawa pìatalé, yá nuwàwacué nuémíaca piináwaná ìwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì íméeri iyú, abédanamacacué nacái píiwitáise píapichawáaca Espíritu Santo ichàini iyú. Càita iwàwacutácué pimànica ùwicái Dios irípiná: Píibaidacué Dios irípiná cachàiníiri iyú píapichawáaca picàlidacaténácué macàaluínináta yái tàacáisica, yéewanápiná áibanái yeebáidaca Jesucristo itàacái, yéewacaténá iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. ²⁸Píacué máiwitáise pía picalùniwa piùwidenái ìwalísewa, ibatàa abé yàawirípiná. Piùwidenái iicácaalícué piideníaca piùwichàanáwa Cristo irípiná matuíbanáiri iyú, yásí náalíacawa amaléeri iyú nàuwichàanápinácawa càiripináta nabáyawaná ìwalísewa. Càipiná nacái Dios imàacacué píalíacawa Jesucristo idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. ²⁹Dios idéca imànicuéca pírí yái cayábéerica Cristo ìwalíisená: Dios imàacacué peebáidaca Cristo itàacái, càita nacái Dios imàacacué piùwichàacawa Cristo irípiná cháí èeri irìcu, peebáidacáinácué itàacái. ³⁰Píacué, núa nacái abédanamata wamànica wàacawa ùwicái Dios irípiná. Càita wamànica ùwicái: Wàuwichàacawa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái. Bàaluité piicácuéca namànica nulí báawéeri nùyacaalítécué píapicha. Pidécúca péemiaca nuináwaná ìwali àniwa namànica nulí báawéeri mamáalàacata cháí. Càita numànica nùacawa ùwicái Dios irípiná.

La humillación y la grandeza de Cristo

2 ¹Píacué nuénánáica, núalíacawa Cristo idéca imichàidacuéca píiwitáise, pidécúca pichàiniadaca piwàwawa nacái cáininácáinácué Cristo iicáca pía. Núalíacawa nacái Espíritu Santo yàacawéeridacuéca pía. Càita nacái núalíacawa piicáanácué áibanái ipualé, cáinináca piicácuéca nía

nacái. ²Iná yéewa píalimácué casímáica pimànica nuwàwa pimànicaalícué còi: Abédanamacué píiwitáise píapichawáaca, píacué macáita. Cáininácué piicáyacawa. Abédanamacué piwàwa píináidacawa, píibaidacué cachàiníiri iyú Dios irípiná macáita pimanùbaca iyúwa. ³Picácué pimàni piríwata cayábéeri yéewanápiná meedá caináwanácuéca pía áibanái íicha; caita nacái picácué cáimacái piicáca píawawa. Néese iwàwacutácué piicáca píawawa iyúwa cà míri cachàini áibanái íicha. Picácué picutá cachànicaténá pimànica píawawa áibanái íicha, néese piicá áibanái iyúwa cayábéeyéi íiwitáise píicha. ⁴Picácué pimàni abéerita piríwata cayábéeri, néese picutácué piyúdàacaténá áibanái, pimànicaténácué nalí cayábéeri.

⁵Píináidacuéwa càide iyúwaté Cristo Jesús ínáidánáwa.

⁶Càité Cristo Jesús imànica: Ewitaté Dioscáanítani, yái Cristo Jesúsca, càicáaníta càmitaté cachàini imànica yáawawa áibanái íicha macáicaténáté yàaca icàaluíniná càiride iyúwa abéeri Dios inacáiri.

⁷Néese iwàwacáináté imànica càide iyúwaté Dios iwàwáaná, ínáté Cristo Jesús imàacaca íichawa íchàini manuíriwa, yá nacái icamalánáwa icànéerica mèlumèluíri iyú chènuniré Dios yáapicha. Yáté Cristo Jesús imànica yáawawa iyúwa Dios yàasu wenàiwica íibaidacaténá Dios irí, yá imusúacaté iicá èeri iyúwa wenàiwica.

⁸Yèepunícatéwa iiná èeri irícuíri yáapichawa, yá ìyacaté càide iyúwa cà míri cachàini náicha canánama. Dios ichùuliacaté Cristo Jesús yéetáanápinátéwa, yá Cristo Jesús imànicaté càide iyúwaté Dios ichùulianáni. Càmitaté yéetáwa càide iyúwa macái èeri mìnánái yéetáanáwa, néese yùuwichàacaté yéetácáisi máiníiri báawaca, báiri nacái wenàiwica iicáca nanúacáináténi cruz ìwali càide iyúwa nanúaná wenàiwica imànírira íbáyawanáwa manuísíwata.

⁹Ináté idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha, yá Dios imàacacaté Jesús ìyaca cáimiétacanéeri iyú áibanái íicha canánama, yéewacaténá macáita yàaca Jesús iyéininá iyúwa Dios.

¹⁰Càité Dios imànica Jesús irí yéewanápiná macáita nàaca Jesús icàaluíniná, macáita níara ìyéeyéica chènuniré, nía nacái èeri irícuíyéica, nía nacái yéetéyémicawa. Càipiná nàaca Jesús iyéininá Dioscáiná idéca imàacaca cachànicani náicha canánama.

11 Yá macáita nacàlidapiná Jesucristo ìwali Wáiwacaliciani, cachàinírica náicha canánama icuèrica macáita. Càipiná nàaca Wáaniri Dios irí cayábéeri Jesucristo ìwali.

Los cristianos son como luces en el mundo

12Iná píacué nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, càide iyúwacué peebáidáanáté nutàacái nùyacaalícué píapicha bàaluité, càita nacái nuwàwacué peebáidaca nutàacái tàì íiméeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata idècunitàacá nùyaca déeculé píchacué. Jesucristo idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, íná píalimáidacué macái pichàini iyúwa pimàníinápínacué càide iyúwa Dios iwàwáaná píacaténacué iyéininá cáimiétaquéeri iyú, ipíchanacué pimànica píbáyawanáwa. 13Píalimápinacué càì pimànica Dioscáiná idéca imàacacué píri píiwitáise cayábéeri yéewacaténacué píwàwaca pimànica cayábéeri, Dios nacái iyúudàacuéca pía pimànicaténacué càide iyúwa iwàwáaná.

14Picácué pitàaní lúasi iyú, picácué nacái pitàaní píriwáaca chàinisíiri iyú, ìwalíise yái iwàwacutéericuéca pimànica, néese píibaidacué Dios irípiná píapichawáaca. 15Pimànicué càì, yéewanápinacué canácata áibanái yáaliméeri icháawàaca píbáyawaná, càmítacué nacái pucháiba píiwitáise. Dios yéenibecáinacué pía, íná píyacué mabáyawanéeri iyú nèewi níái èeri mìnánái báawéeyéica íiwitáise, iméerèeyéicawa. Càicuéca píade cháí èeri írìcu iyúwa dùlupùta ipucuèyéicawa catéeri írìcu, píalíacáinacué Dios ìwali. 16Picàlidacué nalí yái báisíiri tàacáisica yéewanápiná nadènìaca nacáucawa càimíiri imáalàawa. Iná pimànicaalícué càide iyúwa nuéwáidáanacué pía, yá casíimáipínaca nuwàwa píwalíisecué Cristo yàanàacaalípiná nùalíacáináwa cawèníiricani yái nuéwáidáanacuéca pía. Cawèníirica nacái yái nuíbaidacaléca Dios irípiná. 17Péemíacué comparación: Judíonái imàacacaalí pírái ofrenda iyú Dios irípiná nàacaténá irí cayábéeri, yá nàucùaca quíiréeri uva ituní cáli íinatabàa iyúwa sacrificio yéewacaténá cawèníiri cachàiníwanái namànica nàasu ofrendawa Dios irípiná. Càita nacái peebáidacuéca Jesucristo itàacái, píuwichàacuécawa irípiná nacái. Yácatacué píasu ofrenda Dios irípiná. Uwé, cawàwanáta Dios iwàwaca nuétácawa Cristo ìwali càide iyúwa sacrificio íiranámi imusúacaalíwa íicha cáli íinatabàa. Càita nùalimácué cawènica cachàiníwanái numànica píasu ofrendawa Dios irípiná, yái peebáidáanacuéca Jesucristo itàacái, píuwichàanacuéwa irípiná nacái. Quéwa éwita nanúacaalí

núa, càicáaníta casímáica núa, nuyanídacawa píapichacué nacái.
 18 Casímáicué piwàwa, piyanídacuéwa nacái núapicha.

Timoteo y Epafrodito

19 Wáiwacali Jesús iwàwacaalí càì, yá nuwàwaca nubànùacuéca pìatalé Timoteo mesúnamáita ipáchiacaténacué pía, nuwàwacáinacué icàlidaca nulí piináwaná ìwali casímáicaténá nuwàwa. 20 Yá nubànùacué pìatalé Timoteo canácáiná núapicha áiba wenàiwica íináidéeriwa abédanamata núapicha, iyúudàacaténacué pía càide iyúwa nuwàwáaná. 21 Macáita níara áibanáica náináidacáitawa nàasu wawàsi ìwaliwa. Càmita máiní nawàwa namànica càide iyúwa Jesucristo iwàwáaná. 22 Quéwa píalíacuécawa Timoteo iináwaná ìwali iyaca machacàníiri iyú, íbaida nacái Dios irípiná núapicha, wacàlidacaténá Dios itàcái, yá Timoteo iyúudàaca núa càide iyúwa asìali iyúudàacaalí yáaniriwa. 23 Iná nuwàwaca nubànùacani iicácaténacué pía, idécanacáita núalíacawa càinácaalí namàníinápiná nulí cháì presonái ibànaná irìcu. 24 Quéwa manuíca nuínáidaca nuwàwawa Wáiwacali ìwali nùanápiná nuicácuéca pía caquialéta, Wáiwacali iwàwacaalí numànica càì.

25 Càita nacái nuínáidacawa iwàwacutáaná nubànùacuéca pìatalé wéenàsàiri Epafrodito, yái yebáidéerica Jesucristo itàcái, íbaidéerica núapicha Dios irípiná, wamànicaténá ùwicái Satanás ípunita Jesucristo irípiná. Bàaluité pibànùacatécué nùatalé yái Epafroditoca iyúudàanápinaté núa. 26 Máiní Epafrodito iwàwaca iicácuéca pía macáita. Achúmaca iwàwa manuísíwata pìwalicué péemíacáinaté iináwaná ìwali iculúanátéwa. 27 Báisíta iculúacatéwa, batéwa nacái yéetácawa, quéwa Dios iicácaté ipualé. Dios iicácaté nacái nupualé, íná càmitaté imàaca Epafrodito yéetácawa máinícaícha achúmaca nuwàwa cachàiníwanái náicha macáita yái wawàsica imàaquéerica achúmaca nuwàwa. 28 Iná máiní cachàiníwanái nuwàwaca nubànùacuéca pìataléni caquialéta casímáicaténacué piwàwa piicáca àniwani. Piicácaalípinacué Epafrodito iyaca cayába siùca, yásí matuíbanáica nuwàwa. 29 Pitàidacué Epafrodito casímáiri iyú càiride iyúwa péenàsàiri yebáidacáiná Wáiwacali itàcái; piacué nacái náimíetacaná càiripináta, cawinácaalí cayábéeyéica íiwitáise càide iyúwa Epafrodito iyáaná. 30 Batéwaté yéetácawa íbaidacáinaté cachàiníiri iyú Cristo irípiná. Yùuwichàacatéwa cáalunáiri iyú iyúudàacaténaté núa, imànicaténaté nulí cayábéeri píchawalínacué, yái cayábéerica càmfíricuéca píalimá pimànica nulí déculécáinacué pía nuícha.

Lo verdaderamente valioso

3 ¹Siùcade nuénánái casímáicué piwàwa Wáiwacali ìwali, yàasu wenàiwicacáinacué pía. Yá casímáica nuwàwa nutànàacuéca pírí àniwani càide iyúwa nudéénacué nutànàacáwa píríni iwàwacutácáinacué píalíacawa péemíaca cayábani. ²Iná péemíacué cayábani: Piicacué píichawa cayába níara báawéeyéica íiwitáise, yèepuníyécawa càide iyúwa íibaidacanacáiyéi Dios irí, quéwa namànicáita nabáyawanáwa meedá. Nachùuliaca càmfíyéi judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadalúanápiná naináwa circuncisión iyú càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. ³Picacué péemíaca nalí, wíacáiná Dios yàasunáisiwaca wía, wía yèeyéica Dios icàaluíniná báisfiri iyú càide iyúwa Espíritu Santo imichàidáaná wáiwitáise. Yá casímáica wàyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Càmita nacái cáimacái waicáca wíawawa ìwalíise yái wáaliméerica wamànica wachàini iyúwa. ⁴Idécaalí Dios yàasu wenàiwicaca wía ìwalíise yái wamàníiricatá, yáté Dios yàasu wenàiwicaca núa ráunamáita áibanái íicha canánamatá, máinicáiná judíosiwaca núa. ⁵Namànicaté nulí circuncisión nudèniacaalíté ocho èeri, càide iyúwaté Dios ichùullianá judíonái imànica nawàwalicaténáté Dios yàasu wenàiwicaca nía. Israelitaca núa, Israel itaquérinámicáiná núa, Benjamín itaquénáinámi yéénaca núa, yái Israel ìirimicaté íipidenéericaté Benjamín. Núacata hebreosiwa, hebreosiwacáiná macáita nùawirináimica, càmfíyété icásàawa càmfíyéi israelita yáapicha. Nutàaníca nacái hebreo itàacái iyú, càmitaté nacái núuca nuíchawa israelita íiwitáise nùyacaténáté iyúwa càmfíiri israelita. Yá nuéwáidacatéwa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté, yá fariseocaté núa yeebáidéericaté manuísíwata càide iyúwa fariseonái yéewáidáaná, níai yeebáidéeyéica cachàiníiri iyúni náicha canánama. ⁶Máinicáinaté nuebáidacaté cachàiníiri iyú fariseonái yàasu tàacáisi, ínáté nùuwichàidaca nùacawa níara yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Nùyacaté machacàníiri iyú càide iyúwa profeta Moisés ichùullianáté wàawirináimi, ínáté canácata yáaliméeri icháawàaca núa Moisés yàasu tàacáisi ìwalíise. ⁷Bàaluité cawèníiricaté nulí nuicáca macáita yái wawàsica quéwa siúcáisede caná iwèni nulí nuicácani, nualíacáináwa càmita yéewa iwasàaca núa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, néese nuwàwaca Cristo icùaca núa. ⁸Càita nacái nuicáca macái wawàsi càiride iyúwa canéeri iwèni íicha yái Nuíwacali Cristo Jesúsca, máinicáiná cawènica nuicácani, nuwàwa nacái nualíaca

ìwali manuísíwata. Nuebáidacáináté Cristo, yáté yúucacawa nuícha macáita yái wawási judío íiwitáise ìwalírica. Siùcáise de nuicáca yái wawásica iyúwa náuquéerimi wawási báawéeri nuwàwacáiná nudèniaca Cristo Jesús Nuíwacalipináwa, nuwàwacáiná nacái nualíaca nùacawa ìwali manuísíwata cachàiniwanái mamáalàacata àta nùanàacataléta yàatalé chènuniré. ⁹Nuwàwa nacái nùyaca abédanamata Cristo yáapicha càiripináta. Nualíacawa càmfiripiná mabáyawaná Dios iicáca núa ìwaliise yái numàníináca càide iyúwa itàacái ímáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise; néese manuíca nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali mabáyawanáanápíná iicáca núa ìwalíise yái nuebáidáanáca Cristo. ¹⁰Máini nuwàwaca nualíaca Cristo ìwali, nudèniacaténá ichàini nuwàwalicu, yái chàinisi Cristo idènièrica imichàacáinátéwa yéetácáisi íicha, nùuwichàacaténáwa irípiná nacái nuebáidacáináni, àta nuíwitáise ìyacataléta càide iyúwaté Cristo íiwitáise ìyáanáte yéetacaalítéwa. ¹¹Càita nuwàwaca nùyaca càide iyúwa Cristo ìyáanáte numichàacaténáwa yéetácáisi íicha càide iyúwaté Cristo icáucàanátéwa.

La lucha por llegar a la meta

¹²Càmitàacá macáita nuíwitáise ìya càide iyúwa Cristo Jesús íiwitáise ìyáaná. Càmitàacá nacái mabáyawaná núa càide iyúwa Cristo ìyáaná. Quéwa nualimáida nùacawa mamáalàacata nùyacaténá càide iyúwa Cristo ìyáaná, yácáiná Cristo Jesús idéca yeedáca núa yàasu wenàiwicapináwa. ¹³Píacué nuénánaíca, núumacué pírí àniwa, càmitàacá nualimá nùyaca càide iyúwa Cristo ìyáaná. Néese càì numànica: Numàacaca nuwàwawa íicha macáita yái numàníiricaté bàaluité. Yá càmita quirínama nuínáidacawa ìwali, néese nuchàiniadaca nuíwitáisewa numànicaténá yái ìyéerica nupíchalé nualimáidáanápíná macái nuchàini iyúwa nùyacaténá càide iyúwa Cristo ìyáaná. ¹⁴Nuchàiniadaca nuíwitáisewa, yá nualimáidaca nùacawa mamáalàacata macái nuchàini iyúwa nùyacaténá iyúwa Cristo ìyáaná càide iyúwa wenàiwica ipianíricawa carrera ìwali ipiacaalíwa cachàiníri iyú àta yàanàacataléta carrera yàasu imáalàacataléwa néré yeedácaténá iríwa cawèníri premio. Càita nacái nùapínacaalíwa chènuniré, yá Dios imàacapíná nulí yái cawènírica Dios imáidéerica wía weedáanápíná walíwa Cristo Jesús ìwalíise, webáidacáiná itàacái.

¹⁵Báisicaalícué cachàinica píiwitáise Jesucristo ìwali peebáidacaténácué itàacái tàì íiméeri iyú, néese iwàwacutácué píináidacawa càide iyúwa

núumáanácué pirí. Iyacaalí abéeri wawàsi píináidéericuécawa ìwali méetàuculé nuícha, yásí Dios imàacacué píalíacawa nacái càide iyúwa iwàwacutáanácué píalíacawa. ¹⁶Quéwa iwàwacutá wàyaca machacàníiri iyú báisíiri tàacáisi ìwali càide iyúwa Dios imàacáaná wáalíacawa.

¹⁷Píacué nuénánaica, pimànicué càide iyúwa nùyaaná. Piicáidacué nalí níara wenàiwicaca iyéeyéica càide iyúwaté wàyáanácué pèewibàa, wía apóstolca, píalíacaténácuéwa càinácaalí iwàwacutáaná piyaca. ¹⁸Nudéca nucàlidacuéca piríni madécaná yàawíría, quéwa siuca nucàlidacué pirí àniwani nutuíyáa yáapichawa: Madécaná wenàiwica nacàlidaca naináwanáwa neebáidáanása Cristo itàacái báisíiri iyú, quéwa nàuwideca namànica Cristo, canácáiná iwèni naicáca Cristo yéetáanácawa cruz ìwali wáichawalíiná. ¹⁹Quéwa èeri imáalàacaalípínáwa, yásí nàuwichàacawa càiripínáta, níara báawéeyéica íiwitáise. Camúnica nía, nayáaca nayáacaléwa máiní cadénama, namànicaténá càide iyúwa natúra iwàwáaná meedá. Yá cáimacáica naicáca níawawa nabáyawaná ìwaliwa, yái báawéerica namáníríca, yái wawàsi iwàwacutéericuéca báica wamànica. Náináidacawa mamáalàacata èeri írìcuíri wawàsi ìwali. ²⁰Wía quéwa wadèniaca wàasu cáliwa chènuniré. Wacùaca nacái Wáiwacalí Jesucristo yàanàaca chènuníise, yái iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ²¹Néese Wáiwacalí Jesucristo iwàlisàidapíná wainá machawàaquéerica cayábéeri iyú iyacaténá càide iyúwa iiná chènuníiséeri iyáaná, icànéerica mèlumèluíri iyú. Càipíná imànica ichàini iyúwa, idèniacáiná ichàiniwa icùacaténá macáita.

Alégrese siempre en el Señor

4 ¹Iná peebáidacué Wáiwacalí tàì fíméeri iyú, píacué nuénánaica cáininéeyéica nuicáca. Máiní nuwàwaca nuicácuéca pía àniwa. Píacué cáininéeyéica nuicáca, píatacué ísímáidéeyéica nuwàwa. Càicuéca píade iyúwa yái cawèníríca Dios yèeripínáca nulí píasáidacáinácué cawènica Dios iicáca yái nuíbaidacaléca írípíná.

²Nusutáca wawàsi úicha úara Evodiaca, úicha nacái úara Síntiqueca abédanamáanápíná náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abémisana neebáidacáiná Wáiwacalí itàacái. ³Pía nacái íibaidéerica Dios írípíná núapicha cayábéeri iyú, nusutáca píicha wawàsi piwènúadánápíná náiwitáise nalíwáaca, níara pucháiba inanáica abédanamacaténá náiwitáise, nayúudàacáinaté wamànica úwi Dios írípíná wacàlidacaténaté yái tàacáisi fíméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu

yùuwichàacáisi fícha, wáibaidacaalíté Dios irípiná Clemente yáapicha, áibanái yáapicha nacái idènièyéica ípidenáwa cuyàluta irìcu chènuniré, yái cuyàluta idènièrica náipidená canánama wenàiwica Dios yèyeyéica icáuca càmíiri imáalàawa.

⁴Casímáicué piwàwa càiripináta Wáiwacali ìwali. Yá núumacué pirí àniwani: ¡Casímáicué piwàwa! ⁵Pimànicué áibanái irí éeréeri iyú yéewacaténacué macái wenàiwica náalíacawa cayábéericuéca píiwitáise. Mawiénica Wáiwacali yéenáiwana yàanàcaténá àniwa.

⁶Picácué achúma píináidáanicawa piwàwawa áiba wawàsi ìwali càinácaalícué pichàbáanáwa, néese picàlidacué Dios irí macáita, macái imanùbaca pisutácaalícué píawawa Dios ícha. Pisutácué nacái ícha wawàsi. Píacué nacái irí cayábéeri. ⁷Yásí Dios imàacacué matuíbanáica píiwitáise manuísíwata, manuísíwéeri cachàiníwanái mamáalàacata fícha yái èeri mìnanaí yáaliméerica yáalíacawa ìwali. Yá nacái Dios icùapínacué piwàwa, píiwitáise nacái, pìyacáinacué abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

Piensen en todo lo que es bueno

⁸Néese, ìyaca abéeri wawàsi quiríta nucàlidéeripínacué pirí nuénánái: Píináidacuéwa macái báisíiri tàacáisi ìwali. Píináidacué nacáiwa macái cáimiétacanéeri wawàsi ìwali, píináidacuéwa ìwali nacái macáita yái iwàwacutéerica wamànica wàyacaténá machacàníiri iyú. Píináidacué nacáiwa macái wawàsi ìwali càmíirica yáalimáida wenàiwica imànínápiná ibáyawanáwa, càita nacái macái wawàsi cayábéeri iicácanáwa, càita nacái macái wawàsi cayábéeri iináwaná. Píináidacué nacáiwa ìwali macái cayábéeri íiwitáaná, ìwali nacái macáita wacàlidéerica iináwaná cayábéericani.

⁹Pimànicué càide iyúwaté nuéwáidáanácué pía, càide iyúwa nacái nùalàanácué pía. Pimànicué nacái càide iyúwaté nucàlidáanácué pirí, càide iyúwaté nacái piicáanácué numànica. Pimànicué càì, yásí Dios yàacawéeridacuéca píawa, yái imàaquéerica matuíbanáica wáiwitáise.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

¹⁰Casímáica nuwàwa manuísíwata Wáiwacali ìwali piwàwalicáinacué núa àniwa. Núalíacawa càmítacué píimáichaté núa, néese càmítaté píalimácué piyúudàaca núa. ¹¹Nudèniaca siùcade yái numáapuèrica, ínà càmita nutànàa pirí cuyàluta pibànùanápínacué nulí ofrenda àniwa, núacáiná nudéca nuéwáidacawa casímáinápiná nùyaca iyú

càinàcaalí nudènièrica. ¹²Aibaalí nùyaca catúulécanéeri iyú. Aibaalí nacái nùyaca càasuíri iyú. Nudéca nuéwáidacawa matufbanáicaténá nùyaca cháí èeri iricu càinàcaalí nùyáaná, éwita máapicaalí núa, càita nacái nudèniacaalí cayába nuyáacaléwa, càita nacái nudèniacaalí madécaná nùasuwa, càita nacái canácaalí nulí yái numáapuèrica. ¹³Càinàcaalí iyú iwàwacutá nùyaca, nùalimá nuèdeniaca macáita yácáiná Cristo ichàiniadaca núa. ¹⁴Quéwa, pidécuéca pimànica nulí cayábéeri manuísíwata pibànùacaalíté nulí plata, áiba wawàsi nacái numáapuèricaté.

¹⁵Bàaluité nucàlidacatécué pirí yái tàacáisica íiméerica Jesucristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Néeseté nuèpùacawa piasu cáli íichacué, yáara Macedonia yàasu cálica, nùacaténáté nucàlidaca yái tàacáisica áibanái irí. Píalíacuéwa nuèpùacaalítéwa píichacué, piacué Filipos iyacàlená mìnaná yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yáté abétacué pía ibànùericaté nulí plata, áiba yàasusi nacái iyúwa ofrenda piyúudàacaténácué núa, piwàwacáinácué piaca Dios irí cayábéeri iwali yái nucàlidáanácuéca pirí itàacái. ¹⁶Càita nacái ipíchawáiseté nùacawa Macedonia yàasu cáli íicha, idècunitàacá nùyaca Tesalónica iyacàlená néré, yáté pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacái iyúwa ofrenda máisibáwanái yàawiría nudèniacaténáté yái numáapuèrica. ¹⁷Càmita nuínáidawa nùasu iwaliwa meedá nuedácaténá nulíwa nùasupináwa, néese nuwàwaca Dios imànicuéca pirí cayábéeri manuísíwata piyúudàacáinácué núa. ¹⁸Nudéca nuedáca macáita yái pibànùericatécué nulí, yá nudèniaca cayábáwanái íicha yái numáapuèrica. Pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacái Epafrodito yáapicha, íná yéewa nudèniaca cayábáwanái íicha yái numáapuèrica. Yái piasu ofrenda pibànùericuécá nulí, càicanide iyúwa pumèníiri isàni neeméerica nàacaténá Dios irí cayábéeri, yá casíimáica Dios iicácuéca yái pimánírica piyúudàacaténácué núa. ¹⁹Iná Nucueríná Dios imàacapínácué pirí manuísíwata macáita pimáapuèricuécá cháí èeri iricu, piacué iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, Dios idèniacáiná máini manuísíwata cawèníiri chènuniré. ²⁰¡Wàacué Wáaniri Dios iríwa cayábéeri càiripináta! Báisita, amén.

Saludos finales

²¹Nuwàwali macáita níara Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica néeni yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Níái wéenanái iyéeyéica cháí núapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nawàwalicué pía nacái.

22 Macáita níái Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica cháí yàcalé, nía nacái íbaidéeyéica emperador romanosàiri icapèricu nawàwalicué pía nacái.

23 Yá nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué imàníinápínácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú macáita.

